

MADAMAeva

Cena: 3,79 € • 02/2022
Cena pre predplatiteľov: 2,66 €

Britské
ikony

Tvíd a tartan vo
vašom šatníku

Zuzana
Mauréry

Už ma nebaví
vyčkávať v šatni

Beauty
ingrediencie
2022

Kedy začať
s botoxom,
čo dokážu
nité v tvári

Dobrý
SEX aj po
pôrode?

Riešenie na
strane 100

Šťastná
s deťmi,
úplná aj bez nich

24 strán o materstve

Text Soňa Košíková

Foto Gettyimages, Tomáš Sec, archív K. Kovalčík Bónovej

Mandľový príbeh pokračuje

Pátrali ste niekedy, kam zmizol krém, ktorý voňal ako bozk na babičkine líca? Tradičný denný, nočný, skrátka TEN mandľový?

„**P**ani Emília je bývalá úradníčka. Potešil by ju mandľový krém, ktorý používala celý život,“ prečítala som si vianočné zadanie, klikla som a neznáma pani Emília bola moja. Mala som sa postarať o darček pre ňu. Ešte v ten deň som stála v drogérii. Predstavovala som si to ako Hurvínek vojnu – prídem, vezmem krém, zopár milých drobností k nemu, v aute zabalím a stihnem aj poštu. Lenže mandľových krémov bolo v regáli asi šesť. Žiadny sa zvonka nepodobal na retro abéčko, ktoré sme kedysi mali doma vedľa brezového a žltkového šampónu a Maryny, žiadny nevyzeral ako pokračovanie. Nič sa nedalo robiť. Kúpila som mandľovú „mačku vo vreci“ a poslala som ju pani Emílii. Prišiel večer, po ňom noc, deka, Netflix a posledný kuk do mobilu – a potom mi zabehla šťava z mandarínky. Jedna z mojich priateľiek zdieľala príbeh Kristíny Kovalčík Bónovej. Nemohla som inak, len sa s Kristínou spojiť, aby som ho mohla porozprávať aj vám.

Kristína
Kovalčík
Bónová

Zrodila sa hviezda

Krátko po druhej svetovej vojne vznikol štátny podnik Kozmetika. Medzi najúspešnejšie výrobky podniku sa zaradil aj mandľový pleťový krém. Namiešal ho priekopník modernej kozmetickej výroby na Slovensku Jozef Burian ako výživný krém na suchú a citlivú pleť s vysokým obsahom olejovej fázy, ktorý je vďaka tomu vhodný aj v chladnom období. Produkt mal veľký úspech doma aj za hranicami, dámy z Rakúska si ho vraj dávali nosiť po kartónoch. Často v regáloch chýbal. Často sa zháňal. Zloženie krému sa desiatky rokov takmer nezmenilo, len sa nahrádzali ingrediencie, ktoré sa medzičasom prestali vyrábať. Kým prvý desaťročia krém existoval ako jednodruhový, postupne sa rozdelil na denný a nočný variant. Po zmene režimu vládla v roku 1991 rozhodla o predaji štátneho podniku AB Kozmetika iným osobám.

V roku 1976 začala v Kozmetike pracovať mladá inžinierka, technička Darina Micháliková. Neskôr sa vypracovala na hlavnú techničku a vývojovú pracovníčku pre kozmetické závody (Bratislava, Hlohovec a Levice). Celý život vzdelávala seba, ale aj iných – učila na odborných školách skriptá. Deväť rokov po revolúcii rozbehla vlastnú firmu a vyrábala kozmetiku pre profesionálov a kozmetické salóny. Najpopulárnejší z dvoch stoviek výrobkov bol však tradičný mandľový krém, ktorý naformulovala po odchode zo štátneho podniku a ošetrila úžitkovým vzorom pre Slovensko a Česko. Obdobné zloženie ako jej mandľový krém Damita malo síce viacero produktov, pri tvorbe krému však jeho kvalitu vytvárali nielen niektoré prísady, ale i pomery, v ktorých boli zastúpené, a šikovnosť technológa, chemika. Spätná väzba od zákazníčok bola povzbudivá. Voňavá pamäť neklamala, ženy písali, volali a majiteľky suchej a citlivej pleti si medzi sebou dávali vedieť – je to ON.

V roku 2010 Vladimír Bóna, učiteľ autoškoly, stretol v administratívnej budove v Rači dámu, ktorá niesla v náručí kartónové škatule s kozmetikou, a tak jej s nimi pomohol...

Krásnych jedenásť rokov

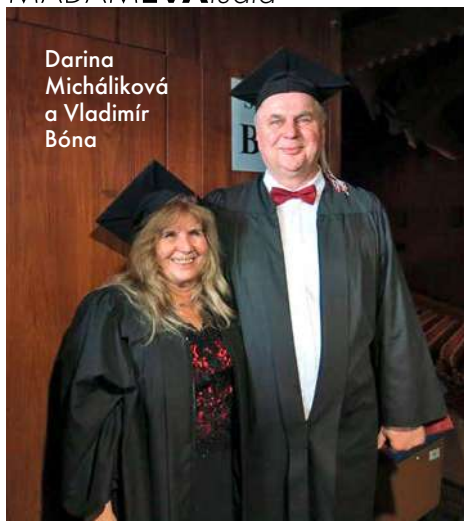
„Môj tatko bol v tom čase, tipujem, štandardný používateľ kolínskej Old Spice a to bolo asi všetko,“ hovorí s úsmevom Kristína Kovalčíková. „O kozmetike do hĺbky určite nevedel nič. Bol však veľmi múdry, šikovný a zhovorčivý chlap. Presne ten typ, ktorý vojde do miestnosti a vyjde slnko. So svojou druhou manželkou pani Darinkou si sadli. Otec si pri nej doplnil vzdelanie nielen v kozme-

tike, privoňal k chémii, dokonca spolu pokračovali na vysokej škole manažmentu a ukončili aj MBA (Masters of Business Administration) v Prahe. Pre mnohých ľudí vrátane našej rodiny bolo priam neuveriteľné, v čom sa našiel. On – najrýchlejší učiteľ autoškoly. Spočiatku asistoval, no nakoniec bol mandľový krém jeho parketa a pani Darinka robila všetko ostatné. Spolu fíčali, inak sa to ani povedať nedá. Krémy, séra, pleťové vody a mlieka, pleťové, vlasové masky, fantastické masáže i liečivé krémy... Dohromady asi dvesto druhov výrobkov. Aká bola pani Darinka? Odbornička par excellence, chemička technička. Vedieť namiešať krém, ktorý presne spĺňa to, čo má, aby hlbšie vrstvy pleti dostali účinné látky a vitamíny, ktoré potrebujú, a aby na povrchu ostal ochranný film, ktorý ju chráni pred nepriaznivými vonkajšími vplyvmi, aby zanechal príjemný pocit, pekne voňal, pleť bola pružná a tvár sa zbytočne neleskla, je skutočná alchémia. Zároveň ak niečo namiešate v skúmavke, automaticky to neznamená úspech vo výrobe vo veľkom. Jej sa to podarilo. Moja úcta patrí nielen jej, ale všetkým, ktorí krémom rozumejú. Odborník namieša a laik cíti kvalitu od prvej chvíle, čo krém otvorí. Keď si prstami naberie krém, cíti, ako sa roztiera. Vníma, ako sa správa na pokožke, ako sa vstrebáva, koľko vydrží. Pozoruje, či sa musí natrieť viackrát alebo stačí raz, aký má po použití pocit, ako naň reaguje.“

Dnes ma navždy opustila moja Darinka

Kristína: „Keď mi vlni v apríli nadránom pípla správa od tatina, takmer mi vypadol telefón z ruky. Bolo to v čase, keď som ho nevidela, ani nepamätám. Hoci sme vedeli, že Darinka je ťažko chorá, to najhoršie nečakáte, nepripúšťate si to. Hneď som mu volala a spustil sa kolotoč. Na jednej strane zronený ocino, na druhej milión povinností, ktoré bolo treba urgentne riešiť. Otec mi povedal, že Darinka neočakávala, že vo výrobe bude pokračovať sám. Aj keď si to veľmi želala, vedela, že nie je chemik. Bola veľmi precízna, pri výrobe bazírovala na každom detaile, tradičnú receptúru chránila ako oko v hlave a bola na svoju prácu hrdá. Kozmetike a práci venovala celý život. Nemala deti, ale keď na konci vidíte tisíce malých ‚bambuliek‘ – biele tégly s mandľovým krémom tak vyzerajú, kým sa nalepia etikety a zabalí sa –, aj ja sama

*Namiešať
dobrý krém
je alchémia.
Darinka to
vedela.*

Darina
Micháliková
a Vladimír
Bóna

som žartovala a volala som ich „naše bábätká“. Tatko sa rozhodol pokračovať a ja som sa pridala. Priznám sa, že som v tomto šlendriáne, do štyridsiatky som sa skoro vôbec nekrémovala. Zmenilo to až obdobie korony. Mala som z nosenia masiek a respirátorov podráždenú pokožku na tvári, keďže som alergička.

Kúpila som si asi desať krémov a neúspešne som ich skúšala. Kým som zo zúfalstva nesiahla po vedierku, ktoré som dostala od otca a Darinky so slovami – veď vyskúšaj. Priniesli mi rovno polkilové vedierko, ako sa patrí, priamo z výroby. Natrela som si bradu a tvár a čuduj sa svete, pokožka sa upokojila. Keď Darinka zomrela, spomenula som to tatinovi, povedala som mu: „Oci, na tom kréme niečo je, tá receptúra je výnimočná, nevzdávaj to. Ak ju chceš predať, urob to, ale myslím si, že to spolu zvládneme. Poď.“ A nútila som ho ukázať mi veci, stretli sme sa s kozmetičkami, ktoré roky pracovali s výrobkami, prechádzali sme normy, výrobné postupy, otec pohľadal učebnice, skriptá, ktoré Darinka písala, dokúpila som si knihy, pripravovala som sa na skúšky. Z dvesto výrobkov sme sa snažili identifikovať tie najžiadanejšie, ktoré by bolo vhodné vyrábať ďalej. Samozrejme, najväčším ťahúňom bol mandľový krém.

Pamätám si deň, keď som sa znova cítila ako pätnásťročná. Otec pracoval a pritom veľa rozprával. Mala som pocit, že sa mi do hlavy viac nezmesť. Akoby sa snažil povedať všetko, odovzdať, čo sa dá, pridával historky, ktoré som počula asi tisíckrát, zážitky z detstva, zanôtil hit z rádia. Veľa sme sa smiali, pre mňa sú to nesmierne vzácne chvíle. A ja som mu veľmi hrdinsky povedala vo chvíli, keď mi so všetkou vážnosťou vysvetľoval a ukazoval chladenie krému, že ďalšiu várku urobím sama. Ani vo sne by mi nebolo napadlo, že to tak bude, ale za úplne iných okolností. Že keď večer s tatinom volám, stýkrát riešime, či pri tom šialenom koronovom náraste cien surovín zvládneme vyrobiť krém so zachovaním receptúry v dostupnej cene, a sľubujeme si, že to dokážeme, keď ho prosím, aby mi skúsil nájsť recept na ten super krém na ruky a gáňrovú masku, ktoré zákazníci pýtajú, a zajtra sa uvidíme... že ten telefonát bude náš posledný.“

Príbeh sa nekončí

Vlak osudu na jeseň minulého roka postál, no Kristína sa napriek bolesti rozhodla, že to skúsi sama. V zime už bola „v mandľovom kréme“ až po krk. To, čo doteraz o bambulkách nevedela, sa učí za pochodu. A vo veľkom.

„Nepredstavujte si miešanie v mištičkách a pipety, predstavte si radšej nakladanie vriec a sudov do áut. Predstavte si takmer dvestolitrový sud mandľového oleja, z ktorého treba prečerpať do bandasky potrebné množstvo a vziať ho do výroby, kde sa to celé mieša, chladí, balí. Kým vy s tlčúcim srdcom, v bielom plášti a so siečkou na hlave sledujete ruky technológa, ktorému srdce netlčie, lebo to robí celý život. Ale vy sa modlíte, aby úplne prvá dávka pod vašim ‚velením‘ vyšla. Potom voláte babke, otcovej mame, ktorá krém používa celý život, že sa to podarilo a že krém vyskúša ako prvá,“ objasňuje Kristína. K tomu distribúcia krému po Slovensku. Kalkulácie. Na rady pani Dariny ani otcove sa už Kristína nemôže spoľahnúť. „Už ma tatko neskontroluje... Bolo a je to skutočne veľmi ťažké. Nevieť, koľko času treba a či sa vôbec niekedy dá zmieriť s odchodom rodiča. Máte pocit, že už nič a nikdy nebude ako predtým. Mala som chuť vykašľať sa na všetko. Vrátiť tégliky aj to ostatné, čo sa bude dať. Prípadne darovať nedávno kúpené suroviny – a to naozaj za veľa peňazí. A zavrieť to. Chvíľami som prosto nezvládla ani zdvihnúť telefón. Bolo veľmi ťažké oznamovať ľuďom po prvej strate aj druhú. Najmä keď počujete ako dodávateľia, zákazníci, priatelia na druhom konci lapajú po dychu. Ale potom príde taká drobnosť. Na stole nájdete recept na krém písaný otcovou rukou prepočítaný na malú dávku. V tlačiarňu technickú normu a postup. V práci pripravené vrecia so surovinami. Alebo si vás osobne vyhľadá klientka a prosí vás, aby ste pokračovali vo výrobe, lebo ona mandľový krém používa od trinástich rokov, nemôže sa natierať iným, lebo je ťažká alergička. A že keď zavreli AB Kozmetiku, hľadala a skúšala, čo sa dalo, a toto je jediný krém, ktorý môže používať, lebo sa pôvodnému najviac podobá. Zistíte, že Darinka a neskôr aj otec sa za tie roky obklopili neskutočnými ľuďmi a tí sú tu aj pre mňa a neváhajú pomôcť s výrobou či so surovinami. To sú také vzácne vzťahy, priateľstvá, vzájomná úcta, ktoré už dnes pomaly nevidíte. Prišli mnohé silné momenty, ktoré ma nakopli, a ja som vstala, išla ďalej. Stála pri mne rodina aj priatelia. To bola neskutočná podpora, za ktorú som vďačná. Tradícia mandľového krému v nás jednoducho je, už ju chápem a možno sa mi k nej podarí pridať aj niečo, čo som ockovi sľúbila. Časom.“ ME